

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

י"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

פרשת חיי שרה תשפ"ג

גליון תתקכ"ג (שנה כ')

האם יש איסור לשמוע דרשה באמצע הסעודה?

הנה במגן אברהם אור"ח סימן ק"ע כתב דאפילו דברי תורה אסור לדבר, ועיין בשו"ת לבושי מרדכי ח"א סימן כ"ט האם השומע ברכה באמצע אכילה מותר לענות אמן.

וכן משמע מהגמ' תענית ה' ע"ב רב נחמן ורב יצחק הוא יתבא בסעודתיה, א"ל רב נחמן לרב יצחק לימא מר מילתא, א"ל אין מסיחין בשעת הסעודה, משמע שאף דברי תורה אסור לדבר.

יש להקשות: מהא דתנן באבות פרק ג' משנה ג' כל שלחן שלא אמרו עליו ד"ת כאלו אכלו מזובחי מתים א"כ היכא משכחת לה, כך מקשה בערוך השולחן אורח חיים סימן קע סעיף א'.

איכא כמה תרוצים:

- א. משכחת לה לאחר אכילה, בערוך השולחן אורח חיים סימן קע סעיף א'.
- ב. קודם נט"י כשמכין את עצמו לסעודה, בערוך השולחן אורח חיים סימן קע סעיף א'.
- ג. לאחר ברכת המוציא דעדיין לא התחיל לאכול רק המוציא בלבד, כך תירץ בערוך השולחן אור"ח סימן קע סעיף א'.
- ד. ע"פ מה שכתב במשנה ברורה סימן ק"ע דבין תבשיל לתבשיל מותר לדבר לפי זה אתי שפיר, דמיירי בין תבשיל לתבשיל, מעדני אשר, ויש חולקים על זה.

ובמהר"ל מפראג בספרו נתיבות עולם פט"ז מנתיב העבודה, כתב דנראה שדבר זה שמדברים דברי תורה על השולחן צריך שיהיה אחר הסעודה, אבל תוך הסעודה אמרו בגמ' תענית ה' ע"ב אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לוושט, ועתה שנוהגין לדרוש בסעודה נשואין אין ראוי שיהיה זה עד אחר גמר הסעודה ואין לעבור על דברי חכמים.

ובש"ת שו"ת שיח יצחק סימן תצ"ז מביא מהא דבאלשיך בירם משה על המשנה באבות ד"יק שלשה שאכלו על שולחן א' ולא אמרו עליו דברי תורה, שכבר אכלו דייקא אז צריך לומר דברי תורה.

יש לחקור האם לשמוע דרשה באמצע הסעודה נמי אסור שמא יהא לו מה להעיר וחיישינן שמא יקדים קנה לוושט או דילמא לשמוע אין איסור.

הנה במהר"א פרשת ויחי ע"מ 86 כתב דאף כששומע השני מדבר אסור לאכול, משום דשמא ישיב על דבריו של המדבר, שלא ימצא חן בעיניו, ולכן כתיב אין מסיחין, שאסור לעשות את השני לדבר.

ומביא ראיה: מהא דכתב הספורנו בפרשתו על הפסוק ותכל להשקותו ותאמר אליו גם לגמליך אשקה וז"ל המתנינה לדבר עד שיכלה לשתות כאמרם ז"ל אין מסיחין בסעודה, וקשה הרי רבקה לא שתתה, אלא ש"מ כיון שהנוכח אוכל או שותה, אסור לדבר עמו, אולי ישיב דבר.

האם מותר לדבר בפני המת צרכי קבורה?

בפרשתו כ"ג ג' ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר.

וכתב בבעל הטורים, מלמד שאסור לדבר לפני המת, לכך אחרי שקם מעל פני מתו אז דיבר אל בני חת.

יש להקשות: מהא דאיתא בגמ' ברכות ג' ע"ב אין אומרין בפני המת אלא דבריו של מת, ופליגי בגמ' אם דווקא דברי תורה אסור, אבל מילי דעלמא מותר, משמע אבל לצרכי קבורה בודאי מותר לדבר, א"כ קשה על בעל הטורים דהא אברהם צרכי קבורה דיבר כך הקשה בשו"ת בית דוד לייטער סימן ר"ג ומניחו בצ"ע.

והנה בחתם סופר בפרשתו בד"ה ויהי אברהם כתב וז"ל הא דכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו, מ"ט קם הא דברים של מת מותר לומר בפני המת, וא"ש דרצה להורות שאין הקבורה מצידה דצרכיה אלא משום בזיוני דידן, ולא היא דבריו של מת לכן קם מלפני מתו, לפי זה מתורץ.

מדוע בזמננו אין מקפידין שלא לדבר בעת אכילה?

בפרשתו כ"ד ל"ג לא אוכל עד אשר דברתי.

מהכא ילפינן דאין מסיחין בשעת הסעודה, מדאמר לא אוכל קודם שאני אגמור לדבר, כך איתא במדרש לקח טוב.

וכן איתא בגמ' תענית ה' ע"ב אין מסיחין בשעת הסעודה שמא יקדים קנה לוושט, וכן נפסק בהלכה אור"ח סימן ק"ע.

יש להקשות: על מה סמכו בזמן הזה שאין מקפידין על זה, ונהגו שמדברים בזמן האוכל, כך מקשה בפרישה אור"ח סימן ק"ע, וכן החיד"א בספרו ברכי יוסף אור"ח סימן ק"ע, וכן בפרי מגדים שם, וכן בערוך השולחן, וכן בשערי תשובה.

איכא כמה תרוצים:

- א. דווקא בזמניהם שהיו אוכלים כשהן מסובין, על צד השמאל ואז הושט למעלה והקנה שבו מדברים למטה, וכשהוא מדבר נפתח הקנה והמאכל שלמעלה ממנו הראוי ליכנס לתוך הושט, יפול ויכנס לתוך הקנה ויסתכן, משא"כ בזמן הזה שאנו אוכלים ויושבים בשווה, שאין לחוש כולי האי, משום הכי לא ראיתי נזהרים בזה, ומיהו חילוק זה לא מצאתי בשום מקום, כך כתב בפרישה אור"ח סימן ק"ע.
- וכן כתב החיד"א בספרו ברכי יוסף, וכן כתב בנן איש חי פרשת בהר אתה ה' שכל ימיו היה מצטער דחוא לרבנים זקנים שלא זהירי בזה, עד שמצא חילוק זה בפרישה, וגברא רבה אמר מילתא דמיתבא דעתיה ומסתברא כותיה.

אבל בחבורו שיווי ברכה מקשה על זה: דהא המחבר פסק באור"ח סימן קס"ז דהאידינא ליכא הסיבה, ואפ"ה פסק דאין מסיחין, חזינן דאף בזמן שאין מסיבין אסור, וכן בפמ"ג כתב דאף בזמן הזה אסור.

ובאליה רבה כותב דלפי דברי הפרישה בליל פסח דאנו אוכלים בהסיבה צריך לזיהר בדין זה.

ובערוך השולחן אור"ח סימן ק"ע מקשה מהא דאמרינן בגמ' תענית ה' ע"ב רב נחמן ורב יצחק הוא יתבא בסעודתיה, א"ל רב נחמן לרב יצחק לימא מר מילתא, א"ל אין מסיחין בשעת הסעודה, ולפי דברי הפרישה, מדוע לא התיישב ואמר, אלא ש"מ דלא מחלקינן.

ב. כיון דדשו בה רבים אמרינן ביה שומר פתאים ה' כך כתב בשערי תשובה אור"ח סימן ק"ע. ובעדעת תורה אור"ח סימן ק"ע מקשה עליו דבתלמיד חכם לא שייך דין דשומר פתאים ה'.

השיר והשבח לחיי העולמים

שזיכה אותי הקב"ה

לשדך את בתי הכלה הבתולה המהוללה תחי' עב"ג הבה"ח

המופלג בתויר"ש כמר שלמה גולדמן נ"ו בחירי ישיבת טשעבין

בן למחותי פה מפיק מרגליות מזכה הרבים

הרה"ג מרדכי גודלמן שליט"א ר"מ בבית המדרש זוויעל - וקרלין

וברכת מזל טוב לאבי הגאון המפורסם

רבי חיים יעקב מנחם שוורץ שליט"א דינא רבה של קרית צאנז

ולחמי הגאון המפורסם רבי בן ציון רייך שליט"א יד ימינו של אדמו"רי בית צאנז

ולסבא הגאון המפורסם רבי דוד גולדמן שליט"א רב זוויעל בני ברק

ולסבא הגאון המפורסם רבי סיני פרנקל שליט"א גאב"ד בינאיל

אני מודה על העבר ומבקש על העתיד

שנזכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלצינו

שמחת התנאים תתקיים א"ה

במוצ"ש פרשת חיי שרה

באולמי אהל פייגא בביהמ"ד בעלזא

רחוב האדמו"ר מבעלזא 6

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג רבי עזריאל ברוך אהרנוביץ שליט"א

מחשבי המערים במדור מכתבים למערכת

לעילוי נשמת אמו הצוה"ח

מרת הדס ע"ה בת הגה"צ חסידא ופרישא המקובל רבי יוסף וויינשטאק זצ"ל

מח"ס "וילקט יוסף"

נלב"ע כ"ט מרחשוון תשמ"ז

בזכות זיכוי רבבות ישראל, בג"ע תהא מנוחתה ותעמוד לקץ הימין,

ויוצ"ח ילכו בדרכי ישרים, להגות בתה"ק בעון ותעצמות

ומצויינים במידות טובות וזכו לכל מילי דמיטב, אמן

מדוע התחתן יצחק עם רבקה שהיתה אחיו של לבן
הרי רוב בנים דומים לאחי האם?

בפרשתן כ"ג כ"ט ולרבקה אח ושמו לבן.

יש להקשות: מדוע התחתן יצחק עם רבקה, הרי איתא בגמ' ב"ב ק"י ע"א הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה, משום דרוב בנים דומין לאחי האם, וכי רצה שיהא לו ילדים כמו לבן.

יש שמתרץ: דכיון דאינו חיוב לא דאורייתא ולא דרבנן, לכן לא קיים את זה קודם מתן תורה, דרך חיוב דרבנן או דאורייתא קיים, כך תירץ הגר"ח קנייבסקי שליט"א.

וכן כתב בשו"ת מהר"ם בריסק סימן ק"ל דהא דצריך לבדוק באחיה זה אינו דין לא דאורייתא ולא דרבנן רק עצה טובה, והא ראייה שברמב"ם ובטור וש"ע אינו מובא הלכה זו.

מעדני אשר: עדיין יש להקשות אפילו שזה לא הלכה רק עצה טובה, מ"מ קשה מדוע לא שמע לכוזע עצה שנוגע לבנים שלו.

והנה בחזקוני פרשת תולדות כ"ה ה' **כתב לבאר דבר נפלא:** הא דכתוב שם וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשיו, וברש"י כתב אינו יודע מה מלמדינו ובחזקוני כתב וז"ל **שלא תתמה איך יצא רשע כעשו משני צדיקים כמו יצחק ורבקה**, וכבר קדמו חז"ל ב"ב ק"י א' רוב הבנים דומים רבקה אם יעקב ועשיו להגיד לך כדאמרין לך בעלמא רוב הבנים דומים לאחי האם, עשו דומה אל לבן אחי אמו.

ובאור החיים פרשת תולדות כ"ה כ' **כתב לבאר** הא דכתוב שם **"ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה"** והקשה האור החיים מדוע צריך הפסוק לומר אחות לבן ללא צורך, אלא הטעם הוא שבא ללמד זכות על רבקה בראותינו שילדה בן רשע מובהק, ותאמר איך מבטן ברוך יצא ארור, לזה אמר כי זה הוא סיבה לדבר היותה אחות לבן הארמי פירוש הרמאי בתוספת רשע על אביו, וכבר קדמו חז"ל ב"ב ק"י א' רוב הבנים דומים לאחי האם, ולזה יצא עשיו, וזולת זה צאצאיה צדיקים היו יוצאים ממנה, כי צדקת גמורה היתה, **ושלא תאמר ואם כן ולמה לא נתן לב יצחק לבדוק באחיה**, לזה גמר ואמר לו לאשה שידע שזה הזיווג שלו, וזולת זה לא היה נושא אחות רשע, ועיין בספר חסידים סימן שע"ח באחד שלא רצה לישא אשה כיון שהיה אחיה רעים, ואמרו חז"ל ב"ב ק"י ע"א דרוב בנים דומים לאחי האם, ועיין ישמח משה פרשת שמות שהאריך הדיבא שנוכח רק בדרך נס ליבא.

ובכתב סופר בפרשת חיי שרה על הפסוק ויען לבן תירץ דלכן לא חשש להא דרוב בנים דומים לאחי האם, כי גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ואין ללבן יחוס עם רבקה.

מדוע עשה הקב"ה שאליעזר יבא לבית בתואל בקפיצת הדרך מה צורך היה בזה?
בפרשתן כ"ד מ"ב ואבא היום אל העין.

וברש"י מקורו בגמ' היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ.

יש להקשות: מה צורך היה לנס זה של קפיצת הדרך, הרי הקב"ה אינו עושה נס לחנם, כך מקשה בחתם סופר בספרו תורת משה, וכן בשפת אמת בפרשתן, וכן בתפארת שלמה וכן בשם משמאל בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. צורך הקפיצה היה כי היתה רבקה בת ג' שנים מצומצמות, ואם ימתין עוד יום אחד שוב תפיה גיורת שנתגיירה יותר מבת ג' שנים ויום אחד דאסורה לכהן, והוא הדין ליצחק עולה תמימה, ע"כ קפצא ליה ארעא, ולפי זה צריך לומר דרך בהליכה קפצה לו, כך תירץ בתורת משה להחתם סופר בפרשתן על הפסוק אל תאחרו אותי, ועיין בשו"ת דברי יציב אה"ע סימן פ"ג מה שדן בדבריו.

ב. כי יצחק היה קדש לה' ואינו ראוי ליקח לו אשה בלי קדושי דאורייתא ובו בלילה מת בתואל, ורבקה קטנה היתה ואינה בת קדושת דבר תורה ולכן בא באותו יום בעודנו בתואל חי וקידשה בצמידים והוא נשואה גמורה דבר תורה, כך תירץ בתפארת יהונתן בפרשתן, ועיין בספר הנפלא דברי פנחס חלק ג' לידיד הגאון רבי פנחס מנחם דאורייתא שליט"א. שהביא ראשונים דסבירא ליה דהקדושין היה כבר לאחר מיתת בתואל.

ג. דלכאורה קשה איך עשה לו אליעזר סימן כזה שאמר לרבקה הגמיאני נא, הרי אין משתמשין באשה בין גדולה בין קטנה, עיין במעדני אשר פרשת יורא שהבאתי קושיא זו בשם המנקה, ועל כרחך צריך לומר דכל האיסור הוא מפני הרגל עבירה, ובפחות מג' שנים ויום אחד דאין ביאתה ביאה כמבואר בגמ' נדה מ"ד ע"ב מ"ב אין לחוש, ורבקה היתה אז בת ג' לכן היה צריך שיהא לו קפיצת הדרך כדי שיוכל לעשות את הסימן, כך מבאיר פרדס יוסף פרשת חיי שרה בשם דודו אב"ד לאסק.

ד. משום שיצא מביתו ביום טוב הראשון של סוכות, והרי ביום טוב יש איסור תחומין כמו בשבת, וכדי שלא יכשל אליעזר באיסור תחומין קפצה לו הדרך, כך כתב בידי משה בהקדמה על מדרש רבה.

ה. אם היה הולך הרבה והיה מתעייף בדרך היה צריך ליכנס בדרך לבית האכסניא והיו שואלים אותו לאן אתה הולך והיה אומר בשביל שידוך היה מקלקלים לו את השידוך שאינו כדאי לעשות שידוך כזה שהרי היא בת בתואל הארמי ויש לה גם אח שהוא רמאי וגנב גדול ונמצא שכל השרש מבית רשעים ואין ראוי לשידוך זה ובפרט ליצחק אבינו, ולכן היה צורך בקפיצת הדרך שלא יהיה סיפק בידו להתעכב במקום כלשהו ולשמוע רכילת עליהם, כך מביא בספר עולמו של אבא ע"מ ת"י בשם גאון אחד.

ו. ע"פ מה דקימ"ל נזיר כ"ב ע"א האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת השליח אסור בכל נשים שבעולם, משום דחזקה שליח עושה שליחותו, וכיון דלא פירש לו איזה אשה אין יודעים איזה אשה קידש, ויכול להיות שהאשה שתחתן אח"כ אתו זה אמה של הקודמת שקידש השליח או אחותו, א"כ מדוע אברהם לא חשש לזה והיא ליה לחוש שמא ימות אליעזר בדרך ויהא אסור ליצחק להתחתן אתה, אלא ע"פ מה דמבואר בגמ' שבת ל' ע"ב דבעידן דעוסקים בתורה אין למלאך המות שליטה באדם, וכיון דאליעזר היה זקן ויושב בישיבה ומושל בתורת רבו כמבואר בגמ' יומא כ"ח ע"ב על כן היה אברהם בטוח שלא יפסוק פומיה מגירסא לכן לא חשש, וכן אברהם הזהיר אותו שלא יפסיק מלימוד כל הדרך, אבל יותר מג' ימים אי אפשר שלא ישן כמו דמבואר בגמ' נדרים ט"ז א"כ איך לא חש לזה הרי איתא בפרקי דרבי אליעזר פרק ט"ז שמקריב ארבע לחרן היה מהלך י"ז ימים, לכן היה לו קפיצת הדרך כדי שלא יקח הדרך הרבה זמן ויוכל ללמוד לשמור עצמו שלא ימות, כך תירץ הגאון ר' קאפיל חרף זצ"ל ועיין בבנין דוד בפרשתן.

ז. כיון שאליעזר היה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים היה צר לו מאד שיתבטל מחדושי תורה של אברהם אבינו ע"ה, לכן היה ההכרח שיקפוץ לו הדרך למען לא יתבטל יום אחד מלשמוע חדושי תורה מפי רבו, דביום שהלך מאת אברהם שמע ממנו דברי תורה, וביום שאחריו חזר ושוב יכל ללמוד מפי רבו, כך תירץ בתפארת שלמה בפרשתן.

מזל א טבא וגדיא יאה

ברגשי גיל ושפחה הגנו לשגור ברבת מיל טוב טאמנה, אל מול פע"כ האי גברא רבא וזקוריא, סוסר שיעורים רבות כשנים בבית מדרשו, פשתנו קב ונקי, אהוב על הביתים ועוקבן לתורה, טאיר פנים לכל אדם כסגר פנים יפות כנעניות וסכלנות, שיעוריו בחלום ובגאונה כדבש פתוקות, פה פרוק טרגוליות ופנינים.

הגאון ר' אשר אנשיל שוורץ שליט"א
בעל "מעדני אשר" וראש הכולל

לדגל השמחה השרויה במעוננו באירוסים בתו הכלה שתח"י עב"ג התחתן הבה"ח המופלג בתו"ש בנש"ק שלמה גולדמן נ"י בן הרה"צ רבי מרדכי גולדמן שליט"א - ר"מ בשיבות זוועהיל וקרליץ בן הגה"צ רבי דוד גולדמן שליט"א - אב"ד זוועהיל ב"ב חתן הגה"צ רבי סיני מאיר פרנקל שליט"א - גאב"ד בינאל

יהא רועא פן קדם אבוהון כדבשמי, שהזיווג יעלה יפה יפה בפעלת חסידים ואנשי פעשה, ושיזכה לרוות רוב נחת דקדושה פכל יצ"ח, ולראות ננים ובני ננים חיים וקיימים עוסקים בתורה ובעבודת לשמח, פסילה העולה בית ק-ל בארנות רבנה"ק, פתון רוב כרמח והצלחה אושר ועשיר וכל מילי דפנינב, אטן.

ברבת מזל טוב לסבים הנכבדים מאנשי שלימינו הגאון רבי חיים יעקב שוורץ שליט"א - דומ"ץ קריית צאנז הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א - נאמן בית רבוח"ק מקיים עזר"ג אהל פרידיא בבית מדרשו

הכרזה אמונתא בליבא
חז"ל הכולל תפארת האוסרות אהר"ל בית הארזים

קול המעדנים
מסע הרבצת תורה בברזיל

"בית המדרש המרכזי מקור חיים" -

בראשות רב בית המדרש הגאון רבי יצחק דישי שליט"א - בהשתתפות מאות

"ישיבה גבוה דברזיל" - בראשות הראש ישיבה הגאון אהרן פרידמן שליט"א

"ישיבת אור התורה ברזיל" - בראשות הגאון משה טיטלבוים שליט"א

"ישיבת אור ישראל בברזיל" - בראשות ראש הישיבה הגאון רפי שמאי שליט"א

"כולל מקור חיים בברזיל" - בראשות ראש הכולל שליט"א

"כולל הליכות צופיה בברזיל" - בראשות ראש הכולל הגאון מאיר טוויל שליט"א

"כולל אצל אחים חלק בברזיל"

"תלמוד תורה המאור ברזיל" - בראשות המנהל הר"ג דניאל ניסנון שליט"א

סמינר בית יעקב בברזיל

התורה והברכה
להגאון הצדיק גאב"ד ראצפט שליט"א
שעמד לימינו להצלחת מסע הקודש

משיב בהלכה

מדור זה נודב תערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגן משיב בהלכה שיתן וידיעת ההלכה כל ההלכות הם משו"ע ומשנה ברורה

שאלות בהלכות שבת

א שאלה- עשיית איסור קל להציל חברו מאיסור חמור. הרב כהן הביא ביום שישי בבוקר לביתו ארגז ובו 15 ק"ג תפוזים אותם קבל מחברו הגר במושב. התפוזים היו לא מעושרים והיו טבל גמור. שמעון בנו הנשוי של הרב כהן ביקר ביום שישי בבית הוריו ובקש מאמו לקחת שקית עם תפוזים לביתו כדי להכין סלט פירות לשבת, שמעון ואמו לא ידעו שהתפוזים הם טבל (זה לא היה מצוי שיהיה טבל בבתים). בליל שבת נזכר הרב כהן שבשל ההכנות לשבת שכח לעשר את התפוזים וכן שם לב שנלקחו תפוזים מהארגז הלא מעושר, אשתו אמרה לו ששמעון בנם לקח תפוזים מהארגז. האם מותר לרב כהן לעשר את התפוזים בשבת כדי להציל את בנו מאיסור אכילת טבל? (הוא לא עשה כל תנאי מלפני שבת).

ב שאלה- הדלקת נר נשמה בין השמשות. יום השנה (יארצייט) של אביו של הרב עמרם חל בשבת. בזמן בין השמשות נזכר הרב עמרם ששכח להדליק נר נשמה לעילוי נשמת אביו, האם מותר לו לומר לגוי להדליק בזמן בין השמשות נר נשמה?

ג בורה, חידוד. בבית משפ' גרין נפל בליל שבת, לתוך סלט ירקות המורכב מחתיכות קטנות של עגבניות ומלפפונים, זבוב אחד. מקרה דומה קרה בבית משפ' באום. הגב' גרין והגב' באום הוציאו את הזבוב עם מעט סלט. הגב' גרין עברה במעשה זה על איסור תורה של בורר והמעשה של גב' באום היה בהיתר גמור. מדוע? (רק זבוב אחד, אותו סלט, הזבוב נפל באותו מקום).

ד כיסוי ניילון נגד גשם לעגלת תינוק, חידוד. הגב' ויידר והגב' גורן רצו לפרוס, כל אחת בנפרד, בשבת גשומה כסוי של ניילון על עגלת התינוק שלה, לגב' ויידר יש אפשרות לפרוס את הכיסוי ולגב' גורן אסור לפרוס את כיסוי הניילון, מדוע? (בשתי העגלות לא היה גגון פתוח מבעוד יום ברוחב של טפח, אותו כיסוי ניילון).

ה שאלה- הבדלה, ברכת מאורי האש. מי שטעה וברך על נר הבדלה במקום 'בורא מאורי האש', 'בורא מאור האש', האם יצא? ומה הדין אם טעה וברך 'בורא מאורי האש'?

מדור כללי המצוות- תפילה

- [ו] חידה. מהיכן בפרשה רואים שיש מושג שהאדם מתפלל שיזכה לקיים מצוה?
[ז] יל"ע. האם בכל המצוות שייך תפילה שיזכה לקיים את המצוה או לא (ויש להבין מה גדר תפילה כזו, הרי בפשטות הכל תלוי במעשה שעושה)?
[ח] חידה. מהיכן רואים שבזמן קיום מצוה זה זמן לבקש ולהתפלל. (וא"כ צ"ע האם כבר לפני שמקיים את המצוה או רק לאחר קיומה).
[ט] חידה. איזה מצוה היא עצמה חוץ מעצם קיומה, היא נחשבת כתפילה לפני ה' המצוה בעצמה?
[י] יש לעיין. באיזה תפילו מקיים מצוה דאורייתא, בעצם תפילתו (יש כמה וכמה דוגמאות).

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לבוררים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח כסלו תשפ"ג

מדוע נפלה רבקה מהגמל כשראתה את יצחק מה ראתה שנבהלה?

בפרשתן כ"ד ס"ד ותשא רבקה את עיניה וטרא את יצחק ותפל מעל הגמל.

יש להקשות: מדוע נפלה רבקה מהגמל כשראתה את יצחק, מדוע לא ירדה רגלי, כך מקשה ברבינו בחיי בפרשתן, וכן בחזקוני, וכן ברשב"ם, וכן בריב"א.

איכא כמה תרוצים:

א. ראתה אותו הדור ובעל קומה ופרצוף מהלך לעבר השדות בלא דרך כי בושה והיא היתה קטנה בת שלש שנים כסבורה אנס או לסטים הוא ונתבהלה ונפלה, כך תירץ בחזקוני בפרשתן.

ב. מה שהפילה עצמה מעל הגמל אפשר שנבעתה מזיו צלם אלהים שעל פניו, וחששה אולי הוא יצחק כי מי חוץ ממנו או אביו יהיו לו כן, ורבקה ראתה זיו השכינה, ונבעתה ותפול מעל הגמל כי בושה מחתנה וזיו שכינה שעמו, כך תירץ באלשיך בפרשתן.

ג. לצניעות, לפי שהיתה רוכבת כמו איש משום ביעותא דגמלא כדמפורש בפסחים, כך תירץ הרשב"ם בפרשתן.

ד. לפי שראתה יצחק שהיה בא מגן עדן והיה בא כדרך שהמתים הולכים רגליהם למעלה והראש למטה לכן נבהלה, כך תירץ בריב"א על התורה, ומובא בספר מדבר קדמות להחיד"א ערך הדור.

ה. אין הכונה שנפלה אלא לשון הטיה, שהטתה את עצמה מעט לצד אחד אבל נשארה על הגמל, וכן יורה לשון "מעל", כי אילו נפלה היה אומר ותפול מהגמל, כך תירץ ברבינו בחיי בפרשתן, וכן ברמב"ן בפרשתן.

ו. נראה לי בדרך צחות, שרבקה אמנו בא לפגוש את יצחק בשעת המנחה, וראתה שעדיין מתפלל וחשבה שהוא מתפלל שחריית, ונפלה מרוב צער שראתה את החתן מתפלל שחריית כל כך מאוחר, אז יצחק הרגיע אותה ששחריית כבר התפלל בזמנה רק עכשיו עשה תפילה חדשה ששמה מנחה ואז נרגעה רבקה, מעדני אשר.

האם אסור להספיד ב' אנשים ביחד משום דאין עושין מצוות חבילות?

יש לחקור האם מותר להספיד ב' אנשים ביחד.

הנה החתם סופר בתורת משה על הפסוק "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" כ' זעירא עפי"ד הגמ' ב"ב ט"ז ע"ב וה' ברך את אברהם בכל, דלאברהם היה בת ושמה בת כל ומתה, וכל זמן ששרה חיה לא הרגיש בחסרונה, אבל כשמתה שרה הרגיש ג"כ בבת, וכתב שם דאם נקח הכ' מולבכותה ישאר ולבתה, וזה הפירוש ויבא אברהם לספוד לשרה ולבתה, שעכשיו בכה והספיד שניהם כאחת, א"כ יש ראייה דמותר להספיד ב' אנשים יחד.

ובשו"ת דברי מלכיאל ח"א יור"ד סימן ס"ט תמה ע"מ סמכו העולם להספיד ב' אנשים יחד, הא אין עושין מצוות חבילות ותירץ דשאר מצוות אין עושין יחד משום דנראה כמשא, אבל בהספד אין נראה כמשא דאדרבה מעורר לב השומעים יותר שכיון שנפטרו ב' ביחד ובפרט ב' צדיקים ומציע שבחם וגדלם, הכאב גדול מאוד, ומתעוררים יותר אל הבכי ואל התשובה, שזה תכלית ההספד, ואגרא דהספידי דלויי כמבואר בברכות ו' ע"ב.

הגאון רבי שמאי גראס שליט"א העיר: דע"פ מה שכתב בשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ל"ט, וכן כתב בשדה חמד ח"א דף קל"ח, דבמצוה דרבנן, לא שייך אין עושין מצות חבילות, לפי הנ"ל א"ש דהרמב"ם פ"ד מהלכות אבל ה"א כתב דחיוב הספד הוא מ"ע מדבריהם, א"כ לא שייך האיסור דעשיית מצוות חבילות, כיון דהויא רק מצוה מדרבנן.

מכתבים למערכת

מדוע אברהם נתן שם לבנו יצחק לפני הברית

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע אברהם נתן שם לבנו יצחק לפני הברית ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג משה הלוי לוינגער שליט"א ^{נ"א יארק}

נראה לתרץ, ובקהדים טעם הדבר שאין קוראין שם לנער כי אם ביום המילה, הדנה מובא בקדמונים וכן משם רבי חיים ויטל דקריאת השם הוי מענין רוח"ק ונבואה שהקב"ה נותן בפיו ההורים השם הראוי לאותו אדם וכן א"י כתב בספר בשרות אליהו לבעל סוסט סוסט על מנהגות חתן וכל פיה והנה לעת הברית הביא האבודרהם עניני חלכות ברכת בבאיור הברכה שלאחר מילה תשן המרבמ"ם, דשכר מצות מילה גורם השראת השכינה ע"י"ש (ועפ"ז ביאר מו"ר האון ר"ה לוי סאלאווייציק בהגרי"ז זצ"ל ענין מש"כ רש"י בפרשתנו שבשכר שנתן לו מרא עצה על מצות מילה וכן לגלוי השכינה בחלקו, שלכאוי מדוע שילם בשכר הזה דגלוי השכינה, וא"כ לפי"ד הרמב"ם נמצא שהוא מדה כנגד מדה, שנתנו עצה על מילה הגרם השראת השכינה, שיהיה ומה ל"כ לגלוי השכינה בחלקו), וא"כ א"ש ומבאר היטב ענין להמתין בקריאת השם עד הברית, כיון דאוי ישנה שם השראת השכינה מחמת המצוה, וממילא ישים ה' בפיו ההורים שם הראוי, כנ"ל, לפי"ד א"ש מדוע לא המתין אאע"ה עד הברית לקריאת השם, כיון שכבר ציורי וגלוי לו ה' שמו הראוי בבואה, וממילא אין בו צורך כנ"ל.

הגאון מגליאל הכהן ורבינוץ שליט"א

נראה לבאר ע"פ מה שכתב עברתי נחל ביארות דיוני ה' שהשם על האדם הוה החיות שלו, כמו שכתוב בראשית ב' י"ט נפש חיה הוא שמו, והנה בכל פעם מהכים לתת השם אחורי הברית, שזה ענין שנותנים השם שכבר ניוול, אולם אברהם באינו שולל לו בן כשהיה בן מאה שנה, והתפרסם הדבר בכל העולם, רצה מיד לתת השם לבנו שיהיה לו חיות, ולא יזיק לו הפירסום הגדול.

האם בחולה באבר אחד יש מצות ביקור חולים

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם בחולה באבר אחד אין מצות ביקור חולים.

הגאון מתתיהו ישראל הורוויץ שליט"א ^{לייקווי מצבת ספר "אוצרות היים" על מסכת ברות ראש כלול בעיני דל}

נראה לצייין דיש שהקשו על השיטות דס"ל דאין מצות ביקור חולים בחולה באבר אחד מהמבואר בגמ' סוכה כ"ו חולים ומבשרים פטורים מן הסוכה, אמנם מצטער, אף שהוא ענינו פטור, מ"מ משמשי אינם פטורים מן הסוכה. ומבואר בגמרא חולה שאמרו לו חולה שיש בו סכנה אלא פלוגי חולה שאין בו סכנה, אפילו חש בעיניו ואפילו חש בראשו, ומעתה, לפי מהמ"ל בדמיוחש קל אין בו מצות ביקור חולים, שוב אינו נחשב לחולה אלא כמצטער בעלמא, ואמאי פטרו משמשיי משום עוסק במצוה, מ"ש משאר מצטער.

הרה"ג יעקב ישראל לוינגער שליט"א ^{לונדון}

נראה להעיר, דמבואר ברמב"ן בתורת האדם שער החימוש שהעיקר המצוה של ביקור חולים הוא שיעשו לו צרכיו, ובמציאות נחת רוח עם חבריו ויבקשו עוליו החמים, והמבקרת את החולה ולא בקש עליו רחמים לא קיים המצוה, אבל בחולה באבר אחד שאינו חולה כל הגוף בדרך כלל יכול לעשות בעצמו את צרכיו ולא שייך אצלו הענין של ביקור חולים, וגם בשיטה מקובצת ברי"ם מ"א מבואר שמבקר חולה צריך לפקח בצרכיו חולה בעיניו מטחו ובעניני המקום אשר הוא בו, ע"ש, ולכאורה גם זה לא שייך בחולה באבר אחד.

מדוע אין מבקרין את החולה בשלש שעות הראשונות ואחרונות של היום

מה שהבאתם קושית הכסף משנה על הרמב"ם דכתב טעם שאין מבקרין את החולה בל שעות ראשונות של יום ולא בל אחרונות של יום מבני שמתעסקין בצרכיו החולה ומדוע לא כתב הרמב"ם כטעם הגמ' נדרי"ם דל שעות ראשונות קלה המהלה ולא בקש רחמים ובג' שעות אחרונות מוכביד החולי ותיאיש לבקש רחמים הגמ' כמה הוראים.

הגאון עזריאל ברוך בן הדס אהרונביץ שליט"א ^{קריית ספרים בית שמש}

נראה ליישב בס"ד שיש נפלא עפי"י יסודות האהוה"ק שהקשה על רבי חמא בר חנינא שיהיה יום ג' למיתו, והקשה מגלן שיהיה ביום ג' כיון שיום א' וב' הם בחוקק הסנהה יתור מיום ג' ואו שיום אילוי מי יאמר שלא בא הקב"ה ביום א' או ב', והביא ש"י הטור שלא גרס יום ג' וא"כ גם ביום א' וב' יבקר החולה, א"כ הביא האהוה"ק ה"ר ר"ן שהעלה שיום א' וג' מסוכן אבל יום ב' אין בו מיוחד סכנה, ולכן יבקר ביום ג' כי יום א' לא רצה לבקר כי היכי דלא ילרע מזילה רחמי' ב' לא יבקר כי אין בו מיוחד סכנה דן ה' מהפ"ט ב' שעות ראשונות שאין מבקרין בהם שמה לא יבקש רחמים, אבל לסברת האומרים שלא כתב"ל אלא גם יום ב' מסוכן א"כ מדוע אמר ר' חמא בר חנינא שיה' יום ג' למיתו, ומסיק האהוה"ק כי אולי סבורים כגירסת הטור שאין-כי-נמי שביקר גם ביום א' או ב' ולא גירסת ש"י דיון עכתי"א האהוה"ק, עתה הראית לדעת ממשיכ האהוה"ק לשי' הרשב"ה דן יום ב' שאין בו סכנה כל שעות אחרונות שאין מבקרין בהם, ולכן כל יום ב' כולו אין מבקרין, וממוצע דבר אתה למד שאם כן ש' סכנה כמו יום א' לכונ"ע גם יש לאסור כל היום לבקר משום דהוה כ"ל ראשונות שאין מבקרין משום שמה יתיאיש יום ו"א אפשר ליישב את הרמב"ם הקושית הכסף משנה דהנה הרמב"ם ל"כ ס"ל דהוה שלא מבקרין ב'ל אחרונות משום שמה יתיאיש מן הרחמים ניהא, אבל ש' ראשונות לא יבקר משום שמה לא יבקש רחמים קשים הדברים הלוחמם, כי אם כל ביקור חולים לעורר רחמים הרי משום כך ביקר למה לא יבקש רחמים. ולכן נראה דהרמב"ם לא רצה לגרוס כגירסא דיון, ועכשיו גם שפיר הרמב"ם הכסף משנה א"כ ש"י שאין מבקרין את החולה רק מיום ג' כי ביום א' וב' הרי כל היום כולו א"כ לבקר משום יתיאיש מן הרחמים, אבל יום ג' חדלף הסנהה א"כ לבקר ג' ראשונות ואחרונות רק מהסיבה משום שיתעסקו בחולה, והטעמה נמצא לא יבקש רחמים הרי לא כ"ל לרמב"ם כמשתב"ל ולומר דאולי יתיאיש ודאי לא שייך כי הלפני הסנהה אבל הטור שלא גרס יום ג' ס"ל דלא כרמב"ם וגרסם כגירסת דיון בגדרים דף מ ע"א ולכן באמת יבקר גם ביום א' וב' כי אין ס"ל כיסוד האהוה"ק הנ"ל וכל הימים יבקר באמצעיותו של יום והבן וא"ש.

מדוע בא הקב"ה לבקר את אברהם דווקא כחוס היום

מה שהבאתם מהחיד"ד וז"ע ליתן טעם למה בא קב"ה לבקר א"כ כחוס היום דווקא ע"פ הגמ' נדרי"ם דאין מבקרין החולה לא בג' שעות הראשונות ולא בג' האחרונות ע"כ.

הגאון משה יצחק פארהאנז שליט"א ^{רב וראש מלולא אל משה דברי משה בית המדרש בית הלל שכונת מנחת יצחק ירושלים}

נראה להעיר, דלפי המבואר בגמ' ברכות ב"ז דכחוס היום רבי דיש שעות דווקא אכתי לא מתיישב למה אחר הקב"ה לבקר את אברהם עד חצות ולא מיד אחרי ג' שעות הראשונות, ויש לומר הטעם שלא בא הקב"ה לבקר עד חצות היום דווקא ע"פ המבואר בראשונים דהוה הנימולש נחלש ביום השלישי ומרויציין אותו אפי' בשבת היינו ביום השלישי דווקא ולא קודם לכן ודלא ממי' שאר הראשונים שכתב ק"י דכ"ש שנחלש לפני יום השלישי, וכן פסק המחבר הרמ"א ס"ל שלי"א ס"ט דדווקא ביום השלישי נחלש ולא ביום ב', וע"י שפתי חכמים ברש"י כאן שביא דכל המחלה הוא בקטן אבל בגדול לכונ"ע ביום השלישי דווקא אחרים ונחלש ביותר כדתי' ב' ויהי ביום השלישי בהיותם באינם וגו', והנה כתב הפמ"א שם ס"פ שלא כפי' בבאיור דברי הרמב"ם שהובא בגמ', הדולכין בזה אחיו דמליה משעת דווקא ולא מחמת'ל יום שלישי ובעדתי' שם הביא מעטרת חכמים שנסתפק בזה אי יום שלישי דמליה או מחמת'ל יום שלישי או דווקא מומן התחלת מעל'ע דיום שלישי ^{נתיב השטתן חתן חר"ס ד"ל פ"ט מה שאחריו וכן ותיקש שלא בארתי בהן} ואי כנינו הדברים שיום שלישי דמליה הוא רק מעל'ע מומן המילה, מאירים הדברים שמשם בצורה' למה לא בא הקב"ה לבקר אברהם עד חצות היום וע"פ הפרקי דר"א פ"ט עה"פ בעצם היום הזה, בגבורת הכחם בחצוי' היום ע"ש וכו"ה מדרוש דמילת אברהם איבני ה' בחצות היום וא"כ לא התחיל מעל'ע שלישי למיתו עד חצות דיום השלישי ואז חלש ה' ביותר ובא אז הקב"ה לבקר ולא קודם לכן שה' קודם מעל'ע שלישי ופטוט.

האם החובל בשלש שעות הראשונות והאחרונות של היום

מה שהבאתם לפני כמה שנים הקידה האם יש חיוב בכורים לא שנה או גדול החיוב רק בפעם הראשונה שהעץ נותן פירות, והיה פלמוס גדול בגלויין בין הקבאים.

הרה"ג משה פקשר שליט"א ^{ביתר}

נראה להעיר, ממה שכתב הרמב"ן פ"ר פירוש וירא על הפסוק בפרשת וירא י"א ויתאמר הבכירה אמר רבי אברהם יתכן שהיתה לו אשה אחרת ומתה בתחילה, ואין צורך, כי "ובכירה" הפך "צעירה", כל גדול באוהו יקרא "כבור" וכל קטן ממנו צעיר לו, והפרי הראשון בשנה יקרא בכורים, חזינו להדיא מדברי הרמב"ן שביכורים אפשר להביא בכל שנה ולא רק פעם אחת.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון רבי **משה פארהאנז** שליט"א

רב וראש כולל בית המדרש של פאלה שכונת מנחת יצחק ירושלים

לעילוי נשמת אביו

הרב אהרן הלל בן הרב מרדכי ז"ל

נלב"ע כ"ט מר חשוון ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג רבי **זאב נתום הכהן ורבינוץ** שליט"א בית שמש

מח"ס סוכימי הלכות ויר"ד

לרגל שמחת חולדת בנו בממ"ט

וברכת טוב לאביו

ידידינו הגה"ח אלתרן יעקב דוד שליט"א

ולחמיו ידידינו הרב **יצחק הלמן ושלומזר** שליט"א

יהא רעוה שבכות זכירי רבבות יזכה לרווח נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון רבי **צבי אלימלך הורביץ** שליט"א תתקוה

דומ"צ בבית הוראה חניכי תשיבת

ורב ביהמ"ד כפר גנים תתקוה

לעילוי נשמת אביו

הרב אריה בן הרב קלונימ קלמן הורוביץ ז"ל

נלב"ע כ"ד חשוון ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב מאיר **שמחה גראס** שליט"א בית שמש

לעילוי נשמת אביו

הרב ישעי' שלום בן הרב אברהם שמואל ז"ל

נלב"ע י"ב חשוון האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב **דב פולק** שליט"א בית שמש

לרגל שמחת יגושת בתו בממ"ט

הבה"ח המופלג בתור"ש ממך **יוסף יוסף** שליט"א

בנו של ידידינו הרב אהרן שליט"א

וברכת מזל טוב לאביו ידידינו הרב ישראל שליט"א

ולחמיו ידידינו הרב **יצחק הלמן ושלומזר** שליט"א

יהא רעוה שבכות זכירי רבבות יזכה לרווח נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

לתרומות לזכירי הרבים ברה"כ ניתן להקשר: 053-3166560

עיצוב גרפי: רחמי' ורדי' ורובינ' @gmail.com